QORTI TAL-APPELL
(SEDE INFERJURI)

S.T.O. PRIM IMHALLEF MARK CHETCUTI

Illum l-Erbgha, 29 ta' Novembru, 2023

Numru 3

Rikors Nru. 157/2022

Pilatus Holdings Limited

vs

Awtorita ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ta' ritrattazzjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-26 ta' April 2023 fejn dik il-Qorti iddecidiet illi l-appell kien irritu u null billi d-decizjoni tat-Tribunal ghas-Servizzi Finanzjarji kien digriet u mhux decizjoni skont ma hemm stipulat fl-artikolu 21 tal-Kap. 330, ghalhekk fin-nuqqas ta' provvediment fl-istess Kap. 330 dwar digrieti, kellu japplika l-artikolu 229 tal-Kap. 12 u billi l-appellant ma segwiex il-procedura hemm imsemmija biex iressaq appell quddiem il-Qorti, l-appell gie dikjarat null.

Rat ir-risposta ta' Pilatus Holdings Limited li issottometiet li ma hemmx raguni ghal ritrattazzjoni u ghandha tigi michuda.

Rat l-atti kollha u semghet lid-difensuri tal-partijiet.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell li tghid hekk:

Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-ewwel sottomissjoni tas-soċjetà appellata, jiġifieri li l-appell odjern huwa wieħed irritu u null għaliex id-deċiżjoni tat-Tribunal kienet tikkostitwixxi digriet kif kontemplat fl-artikolu 637 tal-Kap. 12, u peress li dan ma jinkwadrax fil-parametri tas-subartikolu 637(4) tal-istess liġi, ma seta' isir l-ebda appell minn tali digriet għajr wara l-għoti tas-sentenza definittiva u flimkien ma' appell mill-istess. Tirrileva wkoll li minkejja li r-riżervi tas-soċjetà appellata jaqgħu fil-parametri tal-imsemmi subartikolu skont dak li jipprovdi għalih is-subartikolu 229(4) tal-Kap. 12, il-parti aggravata għandha sitt ijiem mid-data tad-digriet sabiex titlob rikonsiderazzjoni tad-deċiżjoni, iżda dan l-Awtorità appellanta naqset milli tagħmlu dan.

Il-Qorti tibda billi qabel xejn tikkunsidra li dak li l-Awtorità appellanta tirreferi għaliha bħala *"...deċiżjoni tat-Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji...",* kif sewwa tikkontendi s-soċjetà appellata, filfatt huwa "digriet".

Dwar il-kwistjoni tad-distinzjoni li għandha ssir bejn digriet u sentenza, hawn għandu jiġi rilevat li din il-Qorti kif diversament preseduta diġà kellha l-opportunità li tesprimi ruħha fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Brian Galea et *vs.* Adam Cilia et** [App Inf 165/18, deciz fil-11.03.20], fejn sar riferiment għal dak li qalet il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha tad-9 ta' Mejju, 2002, fl-ismijiet **Philip O. Gatt pro et noe *vs* Adrian Busietta pro et noe** [PA 133/01JRM]:

"Illi m'hemmx dubju li d-distinzjoni bejn degriet u sentenza għadha tiswa sal-lum il-ġurnata. Minbarra l-għażla tradizzjonali bejn degrieti interlokutorji u dawk kamerali, il-provvedimenti li għandhom min-natura ta' degriet jintgħarfu minn dawk li jikkostitwixxu sentenza prinċipalment minn jekk dawn jagħlqux il-kwestjoni li dwarha dak il-provvediment ikun ingħata. Huwa maqbul b'Awtorità li jekk deċiżjoni tagħlaq il-kwestjoni din tkun sentenza; jekk, min-naħa l-oħra, din tipprovdi dwar episodju jew aspett proċedurali matul il-kwestjoni, allura titqies bħala degriet (fn. 4 Ara Prof. Caruana Notes on Civil Procedure paġ. 1419; Mattirolo Diritto Giudiziario, Vol. IV, pp16-7; u Mortara Digesto Italiano Vol XXI (voce " Sentenza Civile"), paġ. 450 ff) Kif ingħad b'Awtorità (fn. 5 App. ~iv. ***29.4.1925*** *fil-kawża fl-ismijiet* ***Tabone vs Borg Olivier*** *(Kollez. Vol:* ***XXVI.i.115****), dak li jikkostitwixxi sentenza huwa d-definittività tagħha, fis-sens ta'* quando terminat negotium de quo agitur*, u tista' tkun ta' żewġ għamliet: jew li taqta' l-mertu tal-kwestjoni, jew li teħles lill-imħarrek milli joqgħod fil-kawża. Min-naħa l-oħra, d-degrieti ma jtemmux il-kwestjoni u jingħataw matul is-smigħ tal-atti bis-soluzzjoni ta' kwestjonijiet anċillari. L-iżjed karatteristika ewlenija fid-degriet hija li ma jikkostitwix ġudikat għall-qorti li tkun tagħtu, għall-kuntrarju ta' dak li jseħħ f'sentenza. Kien ukoll meqjus li meta f'provvediment il-Qorti tirriserva l-kap tal-ispejjeż għal stadju ieħor, dan ikun sinjal ċar li dak il-provvediment ikun degriet u mhux sentenza;"* [ara wkoll App Krim 190/01VDG, Il-Pulizija vs Alex Portelli, 03.12.01].

Fil-każ odjern jirriżulta biċ-ċar li l-provvediment tat-Tribunal m'għalaq l-ebda kwistjoni dwar il-mertu, u lanqas ħeles lill-Awtorità appellanta milli toqgħod fil-kawża. Il-kwistjoni li ġiet deċiża tittratta l-preżentata ta' diversi dokumenti, liema kwistjoni qamet waqt l-andament tas-smigħ tal-appell imressaq mis-soċjetà appellata quddiem it-Tribunal, iżda li bl-ebda mod ma ddeċidiet il-mertu jew parti minnu. Fattur inekwivoku li juri li l-provvediment għandu jiġi kkunsidrat bħala digriet u mhux sentenza, huwa proprju l-intestatura tad-dokument tiegħu fejn it-Tribunal b'mod ċar u espress indika li dak li ser isegwi huwa *'**<u>Tribunal Decree</u>**'.* L-istess referenza tintuża fil-verbal tat-Tribunal tal-jum fejn ingħata l-imsemmi provvediment. Għaldaqstant m'hemm l-ebda dubju li dakinhar it-Tribunal ta biss digriet u mhux sentenza.

Il-Kap. 330 huwa sieket dwar jekk għandhomx ikunu applikabbli d-disposizzjonijiet tal-Kap. 12 fir-rigward tal-proċedura quddiem it-Tribunal, u dan filwaqt li l-artikolu 21 tiegħu jipprovdi dwar diversi aspetti ta' dik il-proċedura. Il-Qorti tgħid li dan ma jfissirx li l-leġislatur bi żvista naqas li jikkunsidra aspetti oħra tal-proċedura, għaliex fil-fehma tagħha l-intendiment tiegħu kien li fejn jieqfu d-disposizzjonijiet tal-artikolu 21 għandhom jiġu applikati dawk tal-Kap. 12, u f'dan il-każ partikolari dawk tal-artikolu 229 tiegħu.

Mill-atti jirriżulta b'mod ċar li l-Awtorità appellanta naqset milli ssegwi l-proċedura li jipprovdi għaliha l-imsemmi artikolu, jiġifieri dik imfissra mis-subartikoli (3) u (4) tiegħu skont il-każ. Għaldaqstant il-Qorti tqis li b'hekk l-imsemmija Awtorità appellanta ddekadiet mid-dritt tagħha li tressaq appell mid-digriet appellat u l-appell odjern huwa rritu u null.

Decide
Għar-raġunijiet premessi l-Qorti tiddikjara li l-appell tal-Awtorità appellanta huwa rritu u null, u tastjeni milli tieħu konjizzjoni tiegħu.
Bl-ispejjeż tal-preżenti proċedura kontra l-Awtorità appellanta.

Ikkunsidrat

L-Awtorita qed issosnti li sar zball ta' ligi skont ma jrid l-artikolu 811(e) tal-Kap. 12 fis-sentenza li qed tigi ritrattata. Issostni illi imkien fil-Kap. 330 ma jinghad li appell minn digriet hu soggett ghal proceduri stipulati fl-artikolu 229 tal-Kap. 12. Tant hu hekk li fejn ried, il-legislatur ghamel proceduri appositi ghal certu istanzi pero ma saret ebda distinzjoni ghal procedura ta' appell minn decizjoni jew digriet. Sfiq ma' dan la darba l-uniku terminu stabbilit ghal appell fil-Kap. 330 hu dak ta' ghoxrin jum mid-decizjoni, l-istess terminu ghandu japplika ghal digriet u ebda terminu iehor ma ghandu japplika ghajr dak li timponi l-ligi specjali.

Artikolu 811(e) tal-Kap. 12 applikazzjoni hazina tal-ligi

Din il-Qorti tqis li bhala punt ta' tluq, talba ta' ritrattazzjoni fuq dan l-artikolu timplika uzu ta' provvediment tal-ligi flok iehor (ara **Alexander Gray Bannerman et vs John Camilleri et** deciza mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Mejju, 2019). Ghalhekk, biex tinghata r-ritrattazzjoni, irid jintwera li l-qorti applikat il-ligi l-hazina fis-sentenza attakkata. Huwa minhabba f'hekk ukoll li l-ligi fl-artikolu 816 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta trid li min jitlob is-smigh mill-gdid ta' kawza jrid isemmi wkoll liema messha kienet il-ligi t-tajba li suppost giet applikata (ara **Joseph Spiteri et vs Direttur Generali tad-Dipartiment tas-Sahha Pubblika et** deciza mill-Qorti tal-Appell fit-12 ta' Marzu, 2019).

Is-sentenza ghandha tithassar mhux meta tinterpreta u tapplika l-ligi hazin izda meta tapplika ligi flok ohra li tghodd ghall-kaz, i.e. mhux ghax tkun applikat hazin il-ligi applikabbli izda ghax tkun applikat il-ligi l-hazina. Fi kliem iehor, ma jkun hemm l-ebda applikazzjoni tal-ligi hazina meta l-qorti tkun applikat b'mod hazin il-ligi t-tajba li kienet tghodd ghall-kaz (ara **Francesco Saverio Borg vs Joseph Mallia et** deciza mill-Qorti tal-Appell fil-5 ta' Ottubru, 2001 u **Josephine Camilleri et vs Joseph Camilleri** deciza mill-Qorti tal-Appell fis-26 ta' Marzu, 2021).

Minbarra dan, huwa wkoll importanti li wiehed izomm quddiem ghajnejh li biex jista' jigi deciz jekk kienx hemm applikazzjoni hazina tal- ligi, il-fatti tal-kawza ma jistghux jigu ezaminati mill-gdid. Lanqas jistghu jigu valutati jew interpretati b'mod iehor, ghajr kif gew valutati u interpretati fis-sentenza attakkata (ara **Paul Piscopo et vs Kontrollur tad-Dwana** deciza mill-Qorti tal-Appell fil-15 ta' Frar, 2022).

Konsiderazzjoni tal-Qorti

Jibda biex jinghad illi dak li r-ritrattand iqis bhala applikazzjoni hazina ta' ligi skont l-artikolu 811(e) tal-Kap. 12 ma hux strettament hekk ghaliex kull ma ghamlet il-Qorti tal-Appell hu li interpretat l-artikolu 21 tal-Kap. 330 dwar diversi aspetti tal-procedura u waslet ghal fehma li hi siekta fuq ir-rimedji disponibbli ghal digriet fil-mori tal-proceduri quddiem it-Tribunal. La darba l-Kap. 330 ma jipprovdix rimedju hlief ghal rimedju ta' appell wara decizjoni waslet ghal konkluzjoni li japplika l-Kap. 12 ghal procedura li ghandha tigi segwita wara digriet tal-istess Tribunal. Tant dan hu minnu illi fil-fatt r-ritrattand ma jikkwotax liema ligi kienet applikabbli izda biss li gie interpretat hazin dak li jghid l-artikolu 21 tal-Kap. 330 u t-Tribunal messu ippermetta interpretazzjoni miftuha tal-kelma 'decizjoni' meta jitqies id-dritt ta' appell.

Fuq din il-kwistjoni biss it-talba ghal ritrattazzjoni ghandha tfalli.

Madankollu l-Qorti ma tistax ma ticcarax xi kwistjonijiet li tqajmu fit-trattazzjoni meta l-appellant semma li kien applikabbli l-artikolu 21(13) tal-Kap. 330 li jghid hekk:

Fis-smigh ta' appell li jsir lilu taht xi ligi, it-Tribunal ikollu s-setgha –
(a) li jikkonferma, ihassar jew ivarja d-decizjoni tal-awtorità kompetenti jew tal-Kumitat ta' Rizoluzzjoni that il-ligi rilevanti u li jaghti direzzjonijiet li jkunu fis-setgha tieghu taht dan l-Att jew xi ligi ohra lill-imsemmija awtorità kompetenti jew lill-Kumitat ta' Rizoluzzjoni biex jimplimentaw d-decizjoni tat-Tribunal;
(b) li jehtieg il-produzzjoni ta' kull dokument jew informazzjoni ohra;
(c) li jordna l-hlas tal-ispejjez minn xi parti fl-appell.

Hu jsemmi decizjoni tal-Qorti tal-Appell Inferjuri tal-25 ta' Frar 2015 fl-ismijiet **MFSP Financial Management Limited vs Malta Financial Services Authority** fejn f'dik is-sentenza qieset li l-appellant kellu jedd jappella mill-ordni li jigu esebiti xi dokumenti skont l-artikolu 14 abbinat mal-artikolu 13(b). Din il-Qorti ma taqbilx billi kull ma jaghmel l-artikolu 21(13) hu li jelenka s-setghat tat-Tribunal. Hu l-artikolu 21(14) li mbaghad isemmi d-dritt ta' appell u l-limitazzjonijiet tieghu. Iz-zewg subincizi ma jistghux jinqraw qishom haga wahda.

Fl-ewwel lok id-dritt ta' appell mhux xi dritt sagrosant f'kull sitwazzjoni li dwarha ma jkunx hemm qbil, aktar u aktar meta titqies ligi specjali li ghandha tigi applikata fil-parametri li trid l-istess ligi bhala deroga mill-ligi generali u mhux aggunta mal-istess.

Harsa lejn il-Kap. 330 partikolarment l-artikolu 21(8)(A) jghid li t-Tribunal ghandu jitratta kull haga li tingieb quddiemu bl-akbar urgenza u jaghti d-decizjoni tieghu minghajr ebda dewmien. Imbaghad l-artikolu 21(14) jillimita dritt ta' appell fuq punt ta' ligi mid-decizjoni tat-Tribunal, liema appell ghandu jsir fi zmien ghoxrin jum mid-data tad-decizjoni. Ikompli fl-artikolu 21(17) li appell ma jissospendix l-operat tad-decizjoni jew direttiva li minnha jsir l-appell.

Dan l-artikolu moqri fis-shih juri illi l-mansjoni tat-Tribunal hu li jaghti decizjoni fuq il-mertu ta' kwistjoni kemm jista' jkun bil-heffa sabiex jigi evitat delungar tal-procedura. Ma jridx wiehed jinsa li hawn si tratta ta' attivita li hi importanti ghal kummerc nazzjonali u internazzjonali u bla dubju tista' tkun ta' hsara kbira jekk mhux irriparabbli ghal min hu assoggettat ghal proceduri ta' stharig u enforzar sabiex ikun f'pozizzjoni li juri li ma kien hemm ebda nuqqas u fl-istess waqt li l-Awtorita responsabbli ma tkunx imxekkla minn delungar ta' process ta' enforzar ghal nuqqasijiet riskontrati ghax dan ihalli effett negattiv kemm fix-xena kummercjali lokali u dik internazzjonali. Minn dan jidher car ghal Qorti illi l-legislatur qal li ried jghid fil-ligi u assoggetta l-appell ghal decizjoni finali jew almenu wahda li taghlaq definittivament il-vertenza. Ma hemm ebda rimedju

immedjat minn digriet jew provvediment provvizjorju hlief ovvjament wara d-decizjoni finali. Ghalhekk, ghal raguni differenti mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-26 ta' April 2023, l-appell minn digriet jew provvediment provizjorju mhux appellabli hlief wara decizjoni finali tat-Tribunal. Il-kawtela pero titlob illi t-Tribunal ghandu jassigura li kull provvediment li jinghata jhalli s-salvagwardji kollha necessarji ghal protezzjoni tal-partijiet billi l-istess provvediment jista' jkollu effetti negattivi jekk ma jsirx bi prudenza u attenzjoni ghal konsegwenzi immedjati sakemm tinghata decizjoni u eventwali sentenza minn appell quddiem il-Qorti tal-Appell.

Decide

Ghal ghal din ir-raguni l-Qorti qieghda tichad it-talba tal-Awtorita ghas-Servizzi Finanzjari sabiex tithassar is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-26 ta' April 2023 u tikkonfermaha b'danakollu ghar-ragunijiet moghtija minn din il-Qorti.

Spejjez ghall-Awtorita ritrattandi.

Tordna li kopja ta' din is-sentenza tintbaghat lit-Tribunal tas-Servizzi Finanzjarji.

Mark Chetcuti
Prim Imhallef

Anne Xuereb
Deputat Registratur